

Nr 238.

Av herr **Brännström**, om viss ändring av lagen om vägdistrikt.

I lag om vägdistrikt den 7 juni 1934 stadgas i 7 § »Ombuden jämte suppleanter för dem väljas å kommunalstämma».

Detta stadgande kommer att vid de val av ombud till vägstämman, som skola förrättas under tiden efter den 1 sept. 1935, föranleda stora praktiska svårigheter i de större landskommunerna. På grund av vägväsendets stora betydelse i ekonomiskt avseende för landsbygdens befolkning kan nämligen, enligt min åsikt, förväntas ett synnerligen livligt deltagande. I exempelvis Skellefteå landskommun, som omfattar 25,600 invånare, komma oöverkomliga svårigheter att uppstå dels i anskaffandet av lokal för stämman, dels i stämmans slutförande inom en rimlig tid. Förrättas valet av ombuden proportionellt förorsakas ytterligare svårigheter vid valet. Härtill komma de betydande kostnader och besvär, som förorsakas de röstberättigade kommunmedlemmarna i landskommuner med större geografisk omfattning.

Nämnda svårigheter ha också förut varit föremål för påpekande. Sålunda anförde departementschefen i proposition nr 21 år 1934 beträffande den nya väglagstiftningen: »De betänkligheter, som framföras mot vägfullmäktigeval å kommunalstämma, avse också så gott som uteslutande *sådant val i större kommuner*.» Han stödde sig därvid bl. a. på ett yttrande, som avgavs över 1929 års vägsakkunnigas förslag från Landskommunernas förbund, varvid framhölls följande:

»I fråga om valet av vägfullmäktige hava de sakkunniga föreslagit att det samma skall äga rum å kommunalstämma. — — — Enligt styrelsens mening är det alldeles uteslutet, att ett proportionellt val skall i större kommuner kunna förrättas på kommunalstämma. Det finns ju landskommuner med över 23,000 invånare.»

Dessa svårigheter kringringos i den kungl. propositionen nr 21 år 1934 på så sätt, att valet uppdrogs i kommuner med fullmäktige åt dessa, och endast i de mindre kommunerna skulle valet ske på kommunalstämmorna. På grund av olika skäl biträdde emellertid ej riksdagen förslaget härom.

Särskilda utskottet yttrade därom följande (riksdagstrycket 11 saml. nr. 1 sid. 34):

»Skola, på sätt utskottet sålunda föreslagit, i fråga om utseende av vägdistriktens representantförsamlingar gälla andra rösträttsgrunder än de vanliga kommunala, följer härav, att särskild röstlängd för val av vägstämmoombud måste upprättas samt att valet av ombud för kommun, där kommunalfullmäktige finnas, icke kan anförtros åt dessa. Lämpligast torde vara att valet

även i en sådan kommun förrättas å kommunalstämma. Att låta valet, med tillämpning av den kommunala vallagen, äga rum distriktsvis inför vederbörande valnämnd torde icke vara erforderligt, särskilt i betraktande av att antalet röstberättigade kommer att bli avsevärt lägre än vid övriga kommunala val.»

Utskottets förmodan att valet rent praktiskt skulle låta sig utföras — bl. a. på grund av att antalet röstberättigade skulle vara mindre än vid kommunala val i övrigt — synes icke grundat på kännedom eller tillräcklig hänsyn till förhållandena i våra allra största landskommuner, även om densamma möjligen grundats på vissa svårigheter att lösa denna fråga. Dessa måste dock enligt min mening övervinnas, när det gäller att åstadkomma något så när rimliga förhållanden vid så betydelsefulla val eller att bereda de röstberättigade möjlighet att utöva sin i lagen tillerkända rösträtt utan stora kostnader och besvär.

Lösningen av spørsmålet kan tänkas på flerahanda sätt. Först lär man få frånsä valet förrättat inför valnämnden, eftersom bärande skäl framförts däremot vid lagens behandling under föregående års riksdag. Med hänsyn emellertid till att kommun i enlighet med lag om val till riksdagen 31 § 6 mom. kan uppdelas i valdistrikt samt att enligt bestämmelsen i lag om vägdistrikt 10 § den för valet gällande röstlängden skall uppläggas i särskilda delar, en för varje valdistrikt, synes det lämpligt och möjligt att i större kommuner, valet finge tillgå så, att röstavlämningen ägde rum i särskilda lokaler för ett eller flera valdistrikt. Detta kunde då ske exempelvis så, att kommunalstämman finge hållas inom var och en av kommunens valdistrikt under på varandra följande dagar. Det kunde också ske på så sätt, att valet skedde samtidigt i distrikten under ledning av delegerade, som utsågos i god tid före valet för varje röstavgivningsställe av kommunalstämman. Några hinder mot en dylik anordning synas ej behöva möta. I lagen om prästval har ju nyligen stadgats, att prästval och frågodagsförrättning kunna ske samtidigt i skilda lokaler inom pastoratet. — För att detta tillvägagångssätt ej skulle tillgripas annat än där det vore nödvändigt, skulle man som villkor kunna sätta länsstyrelsens samtycke. Det finge bli beroende av länsstyrelsen om varje röstavgivningsområde skulle omfatta ett eller flera valdistrikt.

I lagstiftningshänseende synes en dylik ändring kunna genomföras utan svårigheter genom ett tillägg till ovannämnda 7 § av förslagsvis följande lydelse: »I kommun, uppdelad i valdistrikt för val till riksdagens andra kammare, kan länsstyrelsen på framställning av kommun meddela tillstånd att valet förrättas inom särskilda områden av kommunen under ledning av särskilda delegerade, utsedda av kommunalstämman. Sammanräkning av de inom de olika områdena avgivna rösterna förrättas av kommunalstämmans ordförande jämte minst tvenne av stämman utsedda kontrollanter.»

Under åberopande av vad som anförts får undertecknad därför hemställa,

om sådan ändring i gällande lag om vägdistrikt, att landskommun, som uppdelats i valdistrikt, beredes möjlighet att

förrätta val av ombud till vägstämman för särskilda områden inom kommunen.

Stockholm den 22 januari 1935.

Ludwig Brännström.
